

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY A SPECIFIKA PEDAGOGIKY FRANZE KETTA

Pedagogika Franze Ketta pojmenovává celistvý, na smysl zaměřený přístup ke vzdělávání a výchově. V tomto smyslu se jedná o alternativní pedagogický směr.

Pedagogika Franze Ketta je:

- PEDAGOGIKA EXISTENCIÁLNÍ
  - PEDAGOGIKA VZTAHOVÁ
  - PEDAGOGIKA ROZVÍJEJÍCÍ OSOBNÍ JEDINEČNOST
  - NÁBOŽENSKÁ PEDAGOGIKA
  - KONCEPT, KTERÝ SE STÁLE ROZVÍJÍ
-

Pedagogika Franze Ketta – pedagogika existenciální

Nebyl jsem do světa vhozen, ale poslán, abych se stal tím, kým jsem. Život je darovaný. Je darem a úkolem současně.

Franz Kett, náboženský pedagog

Z existenciálně analytického pohledu je život vnímán jako danost, dar a úkol. Z toho vyplývá první a základní vzdělávací nárok – upevnit dítě v jeho vědomém bytí. Dispozice vyslovovat „ano“ vzhledem ke své existenci je základní kompetencí k rozvoji jeho osobnosti a charakteru. Tomu odpovídá i pohled na život vyjádřený větou: Není vždy jednoduché být, ale je dobře, že jsem. *Pedagogika Franze Ketta* pojmenovává témata, ve kterých je vlastní existence nahlížena jako smysluplné bytí povzbuzující a posilující životní radost.

Pedagogika Franze Ketta – pedagogika vztahová

*Bez vztahu v rovině já-ono člověk nepřežije. Bez vztahu v rovině já-ty není člověkem.
Martin Buber, náboženský filosof*

Každý jedinec nahlíží své bytí v provázanosti se světem a prostředím, ve kterém žije. Vztahovost se uskutečňuje jako bytí ve světě a jako setkání s ním. Svět lze pak rozlišit na vnější a vnitřní.

Vnější svět tvoří příroda a kultura, rodinná tradice a sociální vazby, vnitřním světem se myslí člověk sám, jeho vnitřní svět. Tím, kým každý jedinec je, se uskutečňuje díky jeho setkávání se se světem. Toto setkávání se děje jako:

- objektivizující poznávání
- aktivní chování a jednání
- uctivé, obdivující nazírání

V tomto smyslu hovoří Martin Buber v případě prvních dvou o vztahu já-ono, v případě třetím o vztahu já-ty.

Pedagogika Franze Ketta usiluje s důrazem na celistvost o všechny uvedené roviny vztahů. Vzhledem k současným trendům přitom považuje uctivé a obdivující nazírání a jím inspirované jednání za zásadní. Metodicky a didakticky realizované setkání má charakter nazírání. Zvláštní význam připisuje tato pedagogika sociálním vazbám a vztahům. O základním úkonu mezilidských vztahů uvažuje jako o uctivém přijímání a dávání. Její vzdělávací úsilí je věnováno činnostem vedoucím k zodpovědnému a starostlivému chování. Takovýto přístup je v pohledu *Pedagogiky Franze Ketta* předpokladem k rozpoznání hlubší roviny skutečnosti a cestou k řeči o konečném základu a smyslu, o Bohu, který je láska.

Pedagogika Franze Ketta – pedagogika rozvíjející osobní jedinečnost

Obraz umožňuje zpřítomnění emocionální a duchovní souvislosti v jednom okamžiku.

Ezra Pound, básník

V této souvislosti se jedná o poznání vlastního vnitřního světa a o nakládání s ním, tedy o uskutečnění jedinečného plánu, kterým každý jedinec je, o uskutečnění nejvnitřnější podstaty jeho bytí. Předpokladem je přitom přijetí vše zahrnujícího smyslu a řádu, do něhož je každý začleněn jako jedinec spolu s dalšími. Tato souvislost dává smysl jeho existenci, v rámci které nalézá vědomí o sobě samém. Biblická tradice by v této souvislosti mluvila např. o člověku jako o Božím obrazu a o světě jako o stvoření, do něhož vtiskl Tvůrce svůj řád. O vnitřním světě se hovoří specifickou řečí – jazykem symbolů a znamení, přičemž předměty a procesy vnějšího světa jsou nahlíženy jako metafory světa vnitřního.

Pohádky svou obraznou řečí předávají životní moudrost a poznání. Podobně i biblické texty užívají řeč obrazů a vyprávějí o našem bytí v Bohu a před Bohem a našem růstu do plnosti bytí. *Pedagogika Franze Ketta* si klade za cíl zprostředkovávat tuto řeč a dávat podněty k osobní zralosti v tomto křesťanském pojetí člověka. Jejím vlastním a specifickým způsobem práce je symbolické jednání a tvoření, které je typické pro jednotlivá setkání. Utvářením obrazů z typických materiálů a pomůcek a celistvým přístupem se zohledněním schopnosti člověka pojmenovávat, zobrazovat a ztělesňovat skutečnost objevila tato pedagogika cestu, jak učit, co znamená být člověkem a jak pracovat na svém uskutečnění.

Pedagogika Franze Ketta – náboženská pedagogika

Náboženská výchova jako dílčí oblast bude vždy problematická; ale výchova je celkem jen tehdy, je-li jako celek náboženská.

Martin Buber, náboženský filosof

Křesťanské poselství... není ohlašováním cizího a vnějšího, ale probuzení a interpretace nejvnitřnějšího v člověku, poslední hloubky jeho samého.

Karl Rahner, teolog

Při pojmenování *Pedagogiky Franze Ketta* jako pedagogiky existenciální, vztahové a zaměřené na rozvoj osobní jedinečnosti je evidentní, že veškeré pedagogické úsilí má v zorném poli také poslední zdůvodnění smyslu a bytí, které je provázáno s jasnou transcendentní představou. Poslední, Nejvyšší, Nejhlubší – který je pojmenován také slovem Bůh – je na jedné straně, dětem přiměřeným způsobem (filozofování a teologizování s dětmi) promýšlen jako předmět poznání, na druhé straně se však nazíráním stává také „tématem srdce“. *Pedagogika Franze Ketta* klade důraz na cestu nazírání a jednotlivá setkání tuto podobu nazírání skutečnosti mají. Ve vztahu k transcendentnu se v případě této pedagogiky jedná o pedagogiku mystagogickou. V procesu je zaměřena na to jediné podstatné, na podstatu samu.

Pedagogika Franze Ketta – koncept, který se stále rozvíjí

Pedagogika Franze Ketta není uzavřeným pedagogickým systémem. Její vzdělávací teorie se děje a vzniká průběžně a induktivně, převážně při setkáních s dětmi předškolního a mladšího školního věku. V roce 2008 vznikl *Institut für ganzheitlich sinnorientiertes Pädagogik/RPP (IgsP/RPP e. V.)* a u nás jako jeho regionální partnerská organizace také *Společnost pro celistvou na smysl zaměřenou pedagogiku Franze Ketta, o. s.* Jejím úkolem je reflexe odpovídajícího pedagogického jednání a jeho další rozvíjení v České republice. Od roku 2014 působí tato organizace pod názvem *Společnost pro Pedagogiku Franze Ketta z.s.* a spravuje internetové stránky <http://kett.cz>

Aktuální teorii a praxi zveřejňuje každý rok *IgsP/RPP (e. V.)* formou ročenky s názvem *GANZHEITLICH SINNORIENTIERT ERZIEHEN UND BILDEN*. V českém prostředí plní částečně tuto roli vydané metodické materiály. K dalšímu koncepčnímu rozvíjení pedagogiky přispívají také regionální setkávání. Zvláštní zkušeností je, že postupy a principy této pedagogiky jsou přínosné mladší i starší generaci i obecné pedagogické teorii.

Jsou zaměřené na uvědomění si, že jsme součástí světa, a vycházejí z předpokladu, že svět je jeden živý organismus, se kterým jsme spojeni a jehož jsme součástí. Pedagogické úsilí pak směřuje k nabádání k citlivému sourozeneckému nakládání se stvořením. Celistvé, na smysl orientované vzdělávání a výchova tak vidí jako svůj důležitý úkol spolupodílet se na rozvoji světového étosu a přispívat tak k větší otevřenosti a schopnosti ohleduplného rozvoje.

Zdroj:

KETT, F. EDER, M. (2014) *Was wir tun*. [online], [cit. 03. 04. 2014]. Dostupné na <<http://igsp-rpp.net/ueberuns/was-wir-tun/>> Přel. Tomáš C. Havel, Eva Muroňová.